

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ ΘΕΟΔ. ΚΡΙΜΠΑ ΕΝ ΑΛΙΑΡΤΩ

Ἡ μικρὰ πόλις τῆς Ἀλιάρτου κειμένη ἐπὶ τῆς νοτίας ὄχθης τῆς Κωπαίδος καὶ κατέχουσα τὴν μεταξὺ ταύτης καὶ τῶν προπόδων τοῦ Ἐλικῶνος περιοχὴν τὴν ὀριζομένην πρὸς Δυσμάς μὲν ὑπὸ τοῦ στενοῦ τῆς Πέτρας, ὅπου κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς παλιγγενεσίας ἔλαβε χώραν ἢ ὑστάτη τούτου μάχη, πρὸς Ἀνατολάς δὲ συνορεύουσα πρὸς τὴν περιοχὴν τοῦ παμβοιωτικοῦ κέντρου τῆς Ὀγγηστοῦ, κειμένου πιθανώτατα ἐπὶ προεκβολῆς τοῦ ὄρους, ἐφ' ἧς εἰσέτι ἴσταται ἀρχαῖος πύργος-παρατηρητήριον, δὲν ἔτυχεν ἀκόμη τῆς δεούσης προσοχῆς ἀπὸ ἀρχαιολογικῆς ἀπόψεως¹.

Καὶ ὅμως ἡ σημασία της καὶ αἱ ὑπὸ τῶν συνθηκῶν προσφερόμεναι δυνατότητες μελέτης εἶναι ἀξιοσημείωτοι, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν κατωκλήθη, ὡς ἐφάνη ἐκ τῶν παλαιῶν μικρῶν ἐρευνῶν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως της, συνεχῶς ἀπὸ τῆς μυκηναϊκῆς ἐποχῆς, ὅτε ἀπέστειλε τοὺς ἀνδρας της εἰς τὴν τρωικὴν ἐκστρατεῖαν, μέχρι τοῦ 2ου π. Χ. αἰῶνος, ὅτε τὴν κατέστρεψαν οἱ Ρωμαῖοι, ἀφ' ἑτέρου δὲ οὐδέποτε ἀνεκτίσθη εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν μέχρι σήμερον, προσφερομένου οὕτω ἑνὸς ἀκριβέστατα καθοριζομένου terminus ante quem διὰ τὰ ἐν αὐτῇ εὐρήματα, χρησιμώτατον μάλιστα διὰ τὴν μελέτην τῆς ἑλληνιστικῆς, ἀγγειοπλαστικῆς καὶ κοροπλαστικῆς, τῶν ὁποίων τόσα πολλὰ προβλήματα ἀναμένουν εἰσέτι τὴν λύσιν.

Πέραν τούτου ἡ ἀνασκαφικὴ ἔρευνα τῆς περιοχῆς θὰ παρεῖχε τὴν δυνατότητα μελέτης ἀρχιτεκτονικῶν καὶ δὴ πολεοδομικῶν θεμάτων τῆς ἀρχαιότητος διότι — καὶ τοῦτο συμβαίνει τόσον σπανίως — ἅπασα ἡ περιοχὴ τῆς πόλεως καὶ τῶν πλησίον νεκροταφείων εἶναι σήμερον

ἐλευθέρα πάσης οἰκοδομῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπολείμματα τῆς πόλεως φαίνονται ἀδιατάρακτα ὑπὸ τοῦ ἀρότρου, καθότι ἡ γῆ ἐκεῖ εἶναι ἄγονος.

Κατὰ τὸ ἔτος 1966 ἡ οἰκοδόμησις ἀποθήκης ἔξωθεν τῆς νοτιοανατολικῆς γωνίας τῆς πόλεως ἀμέσως πρὸς Βορρᾶν τῆς σημερινῆς ὁδοῦ Ἀθηνῶν - Λεβαδείας ὑπὸ τοῦ κ. Θεοδώρου Κριμπᾶ, κατοίκου τοῦ γειτονικοῦ χωρίου Μάζι, παρέσχε τὴν εὐκαιρίαν μικρᾶς ἀνασκαφικῆς ἐρεῦνης (εἰκ. 1), περὶ ἧς κατωτέρω.

Κατὰ τὴν ΒΔ. πλευρὰν τοῦ οἰκοπέδου εὐρέθη τμήμα κτίσματος ἐξ ἀδρῶν λίθων, μεγάλου μεγέθους τὸ πλεῖστον, καὶ ἀσβέστου. Ἀπεκαλύφθη εἰς μικρὸς τοίχος² (Α) βαίνων ἀπὸ ΒΑ. πρὸς ΝΔ.

Κατὰ τὸ ΒΑ. ἄκρον του κάμπτεται εἰς ὀρθὴν γωνίαν πρὸς ΝΑ., τὸ σκέλος ὅμως τοῦτο δὲν ἀπεκαλύφθη, ὡς εἰσερχόμενον ἐντὸς τοῦ γειτονικοῦ ἰδιοκτικτοῦ οἰκοπέδου (πίν. ΙΔα.β).

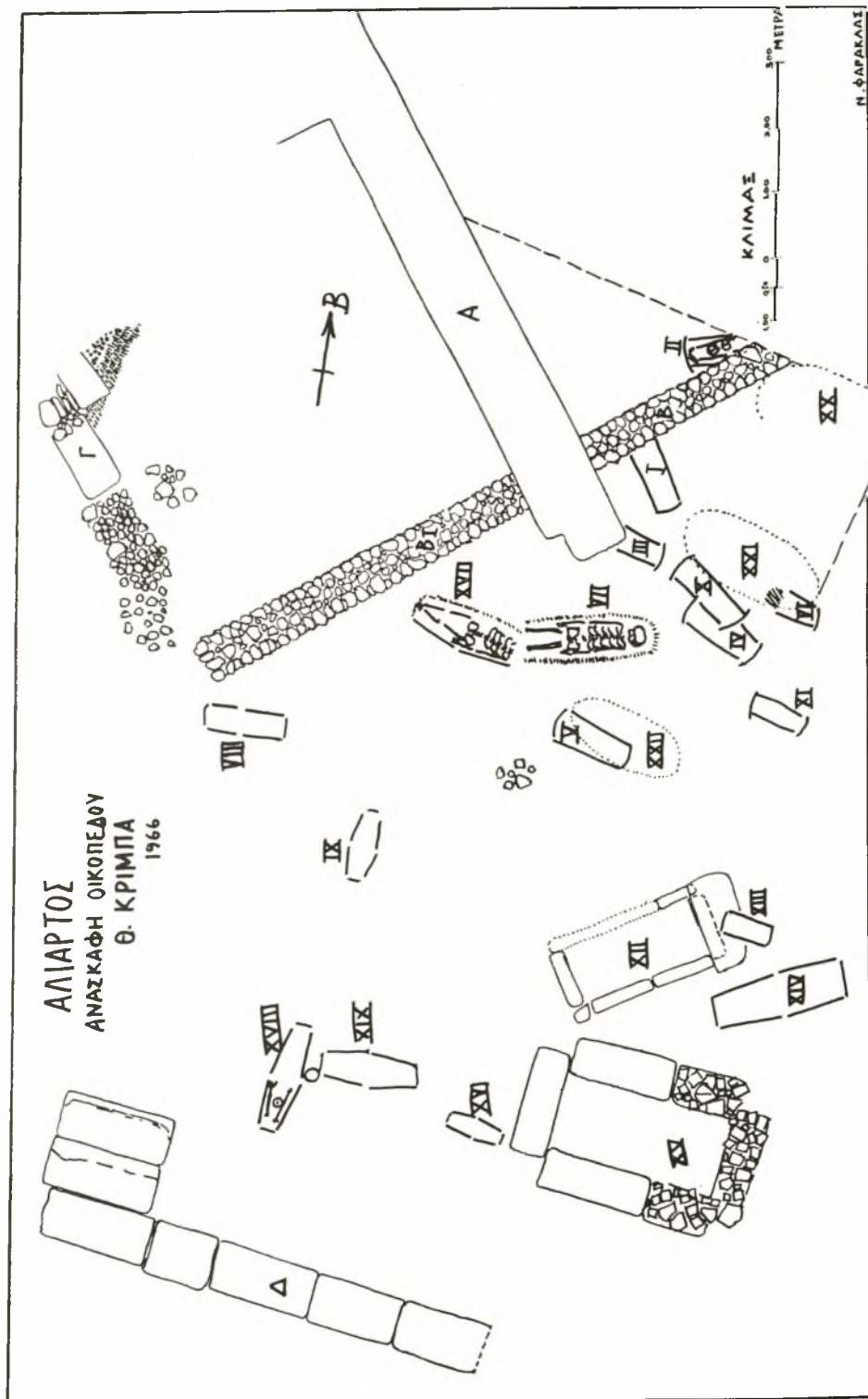
Ὁ τοίχος ἔχει πλάτος 1.15 - 1.20 μ. καὶ ἀπεκαλύφθη εἰς μῆκος κατὰ μὲν τὴν ΝΔ. ὄψιν ἀπὸ τῆς γωνίας 8.00 μ. κατὰ δὲ τὴν ΒΑ. 9.40 μ.

Εἰς ἀπόστασιν 5.00 μ. νοτιοδυτικῶς τούτου εὐρέθη ἕτερος τοίχος τοῦ αὐτοῦ δωματίου (Γ) βαίνων παραλλήλως πρὸς τὸν πρῶτον καὶ ἔχων τὸ αὐτὸ περίπου πλάτος (πίν. ΙΔα).

Τὸ ΝΑ. τμήμα του ἔχει καταστραφῆ, ἴσως δὲ ἐδῶ εὐρίσκειτο ἄνοιγμά τι εἰσόδου εἰς τὸ δωμάτιον. Εἰς τὸ σφζόμενον τμήμα του παρετηρήθη ὅτι πρόκειται περὶ δευτέρας χρήσεως τοῦ αὐτοῦ κτίσματος, διότι ὁ σῶθεις εἰς εἰργασμένος λίθος (πλινθίς) τῆς ἐσωτερικῆς ὄψεως βαίνει ἐπὶ παλαιότερου δαπέδου ἐκ μικρῶν πλακιδίων πηλίνων τεθειμένων οὕτως, ὥστε ἡ μέση ἐκ τῶν τριῶν διαστάσεων των νὰ εἶναι κατακόρυφος (πίν. ΙΕα). Εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν πρὸς τὸ δάπεδον ἀνήκει καὶ τὸ ἐξωτερικὸν κατὰ

¹ Περὶ τῶν παλαιότερων ἐρευνῶν καὶ τῆς ἱστορίας τῆς πόλεως βλ. BSA 27, 1927, 81 κ. ἐ., 28, 1928, 128 κ. ἐ., 32, 1932, 180 κ. ἐ.

² Βλ. σχέδιον.

Εἰκ. 1. Ἀλιάρτος, Ἀνασκαφή οἰκοπέδου Θ. Κριμπᾶ. Κάτοψις.

πλάτος ἡμισυ τοῦ τοίχου τὸ συσσωματωθὲν κατόπιν εἰς τὸν νεώτερον (πίν. ΙΕβ). Ἐκ τοῦ παλαιότερου ἐκείνου κτηρίου φαίνεται ὅτι προέρχονται καὶ οἱ λελαξευμένοι λίθοι οἱ χρησιμοποιηθέντες ἀκέραιοι ἐνίοτε, ἐν θραύσματι συνήθως, κατὰ τὴν ἀνακατασκευὴν. Μικρὸν τμήμα τοῦ δαπέδου τῆς νεωτέρας φάσεως τοῦ κτίσματος ἐσώθη παρὰ τὸν τοῖχον Γ καὶ μορφοῦται διὰ μικρῶν κροκαλῶν (βοτσάλων) εἰς ἄδρον εἶδος ψηφιδωτοῦ (πίν. ΙΕα).

Ὁ τοῖχος Α ἔβη ἐπὶ παλαιότερου τοίχου μὲ κατεύθυνσιν ΒΑ.-ΝΔ. ἐκτισμένον διὰ μικρῶν λίθων καὶ πληθῶ (Β καὶ Β₁), ὅστις παρηκολοθήθη εἰς μῆκος κατὰ μὲν τὴν ΒΑ. ὄψιν 9.90 μ. κατὰ δὲ τὴν ΝΑ. 10.40 μ. Τὸ πλάτος του κυμαίνεται μεταξὺ 0.55 καὶ 0.70 μ. (πίν. ΙΔα.β). Φαίνεται πιθανὸν ὅτι τὸ πρὸς ΝΔ. τμήμα του (Β₁) ἐχρησιμοποιήθη ὡς ΝΑ. τοῖχος τοῦ κτηρίου, εἰς ὃ ἀνήκουν οἱ τοῖχοι Α καὶ Γ.

Κατὰ τὴν νοτιάν πλευρὰν τοῦ οἰκοπέδου εὐρέθη τοῖχος (Δ) ἐκτισμένος διὰ μεγάλων πελεκητῶν ἀσβεστολίθων ἐν μιᾷ σειρᾷ καὶ παρὰ μῆκος τεθειμένων. Τούτου εὐρέθη τὸ δυτικὸν ἄκρον, ἀλλ' ἡ ἀποκάλυψις δὲν προέβη πρὸς Ἀνατολάς, καθότι ἡ συνέχεια ἐξήρχετο τοῦ πρὸς οἰκοδόμησιν χώρου. Ἀπεκαλύφθη σειρὰ πέντε λίθων εἰς μῆκος 7.10 μ. Τὸ πλάτος τοῦ τοίχου ἦτο τὸ μέγιστον 0.87 καὶ ἐλάχιστον 0.78 μ. (πίν. ΙΓα).

Βορείως τοῦ δυτικωτάτου τῶν πλίνθων εἶχον τοποθετηθῆ κατὰ πλάτος δύο λίθοι μήκους 1.75 μ. μορφοῦντες σκέλος κάθετον πρὸς τὸν τοῖχον Δ εἰς μῆκος 1.55 μ.

Ἡ κατασκευὴ φαίνεται ὅτι διεμόρφωσε ταφικὸν περίβολον ἢ μᾶλλον ἀναλημματικὸν τοῖχον, μὲ πρόσοψιν πρὸς Ν., συγκρατοῦντα τὰ χώματα πρὸς Β. πρὸς μὲν μορφῶσιν ταφικοῦ ἀνδρήρου ἐπὶ τοῦ ἡρέμα ἐπικλινούσας ἀπὸ Β. πρὸς Ν. ἐδάφους.

Πράγματι βορείως τοῦ τοίχου εὐρέθησαν οἱ κατωτέρω ἀναφερόμενοι τάφοι :

1. Τρεῖς πυραῖ (τ. XX, XXI καὶ XXII).
2. Δέκα καὶ πέντε καλυβίται (τ. I, II, III, IV, V ; VI, VIII, IX, X, XI, XIII : XIV, XVI, XVII, XVIII καὶ XIX).
3. Εἷς ἐντὸς τῶν χωμάτων (τ. VII) καὶ
4. Δύο κιβωτιόσχημοι (XII καὶ XV) (πίν. ΙΓβ).

ΟΙ ΤΑΦΟΙ

Τάφος Ι. Ὁ τάφος Ι μὲ κατεύθυνσιν περίπου ΒΔ.-ΝΑ. κατεστράφη κατὰ τὸ ΒΔ. αὐτοῦ ἄκρον ὑπὸ τοῦ τοίχου Β, ὅστις ἔβη ἐπ' αὐτοῦ. Εἶναι καλυβίτης.

Τὸ ΝΑ. στενὸν αὐτοῦ ἄκρον σχηματίζεται διὰ μεγάλου τμήματος λακωνικοῦ τύπου στρωτήρης τεθειμένου κατακορύφως καὶ ἔχοντος τὴν κοίλην ἐπιφάνειαν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τάφου.

Αἱ μακρὰι πλευραὶ ἐμορφοῦντο δι' ὁμοίων κεραμίδων, ὁμοίως τὸ κοῖλον ἔχουσῶν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τάφου καὶ ἐφαπτομένον μεταξὺ των κατὰ τὴν κορυφὴν τοῦ τάφου μορφουσῶν εἶδος δικλινούσας στέγης διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν πλευρικῶν ἀκμῶν.

Ἡ οὕτω διαμορφουμένη κορυφὴ ἐκαλύπτετο διὰ τεμαχίων καλυπτῆρων λακωνικοῦ ὄσάυτως τύπου.

Σφζόμενον μῆκος τάφου 1.10 μ., μέγιστον σφζόμενον πλάτος ἐσωτερικὸν 0.40 μ. Ἐντὸς αὐτοῦ εὐρέθησαν ἴχνη τινὰ ὄστων καὶ τὰ κάτωθι κτερίσματα :

1. Σκυφίδιον (κοτυλίσκη) ἑλλιπὲς τὰς δύο ὀριζοντίας λαβὰς ἐκ πληθῶ ὑπερύθρου. Ἐσωτερικῶς μελαμβαφὲς ἀμελῶς, ἐξωτερικῶς φέρει κόσμησιν ὡς ἐξῆς :

Κατὰ τὴν ζώνην τῶν λαβῶν ἀπὸ τοῦ χείλους πρὸς τὰ κάτω σειρὰ κρεμαμένων ἀμελῶν ὀξυκορύφων τριγώνων. Κάτωθεν αὐτῶν δύο περιφερεῖς γραμμαῖ, τὸ κάτω δὲ τρίτον τοῦ ὕψους μελαμβαφές.

Ὁ πυθμὴν κάτωθεν ἄβαφος. Ὑψος : 0.03 μ. Κόσμησις διὰ καστανομέλανος. Διάμετρος χειλέων 0.045 μ.

2. Ὅμοιον ἀκέραιον βεβαμμένον ἐσωτερικῶς, ἐξωτερικῶς φέρον ἀπὸ τοῦ χείλους ἀνὰ τρία ἐκατέρωθεν κρεμάμενα τρίγωνα, ἥτοι ἀνὰ ἓν παρ' ἐκάστην πρόσοψιν λαβῆς καὶ ἀνὰ ἓν εἰς τὸ μέσον ἐκάστης πλευρᾶς.

Ὑψος : 0.025 μ. Διάμετρος χειλέων : 0.041 μ. Ἡ κόσμησις διὰ καστανερύθρου.

3. Ὅμοιον τὸ σχῆμα καὶ τὴν κόσμησιν, ἀκέραιον. Ὑψος : 0.025 μ. Διάμετρος χειλέων : 0.039 μ.

4. Ὅμοιον τὸ σχῆμα καὶ τὴν κόσμησιν, πλὴν τοῦ ὅτι ἐσωτερικῶς ἀβαφές. Ἀκέραιον. Ὑψος :

0.03 μ. Διάμετρος χειλέων: 0.04 μ. (πίν. ΙΗβ).

5. Εἰδώλιον ἰσταμένης κόρης, συγκεκολλημένον καὶ ἑλλιπὲς κατ' ἐλάχιστα τμήματα τῆς βάσεως καὶ τοῦ ὀπίσω μέρους (πίν. ΙΗα).

Ἡ κόμμωσις πλουσία διὰ δύο περιελισσομένων παχέων βοστρυχῶν κατὰ τὰ πλάγια καὶ ἐκτεινομένη εἰς ἱκανὸν ἕψος ὑπεράνω τοῦ μετώπου.

Ἐνωθεν τῆς κεφαλῆς ἱκανῶς ὑψηλὸν καὶ εὐρὺ διάδημα (πόλος). Ἡ κεφαλή, ὡς καὶ ἡ ἄλλη μορφή κατ' ἐνώπιον, ἄνευ στροφῆς. Φορεῖ δωρικὸν χιτῶνα μετὰ μακροῦ ἀποπτύγματος. Ἡ δεξιὰ χεὶρ καμπτομένη φέρει τὴν ἄκρον χεῖρα κατὰ τὸν δεξιὸν μαστὸν κρατοῦσα μετὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ δείκτου μικρὸν ἀντικείμενον ἀποδιδόμενον πιθανῶς ποτε διὰ χρώματος.

Ἡ ἀριστερὰ χεὶρ καθειμένη καὶ ἐλαφρῶς φερομένη πρὸς τὰ ἔμπροσθ κρατεῖ τὸ ἄκρον τοῦ ἀποπτύγματος.

Τὸ ἀριστερὸν σκέλος ἄνετον φέρεται ὀλίγον πρὸς τὰ ἔμπροσθ μὲ ἐλαφρῶς ἐξέχον τὸ γόνυ. Ἡ μορφή ἴσεται ἐπὶ χαμηλοῦ βᾶθρου.

Πηλὸς ὑπερῦθρος. Ἰκανὰ ὑπολείμματα λευκοῦ χρώματος καθ' ἅπασαν τὴν ἐπιφάνειαν.

Ἔψος 0.23 μ.

6. Ἰκανὰ ὑπολείμματα ὁμοίου εἰδωλίου ἐφθαρμένον. Σφίζεται ἀκεραία ἢ κεφαλή μετὰ τοῦ λαμποῦ. Ὅμοιος πηλὸς καὶ χρῶμα (πίν. ΙΗγ).

Τάφος II. Σωζόμενον μῆκος 1.10 μ., πλάτος 0.40 μ.

Ὅμοιας κατασκευῆς μὲ κατεύθυνσιν ΒΑ.-ΝΑ. ἐσώθη κατὰ τὸ κάτω μόνον ἥμισυ, καταστραφεῖς ὁμοίως ὑπὸ τοῦ τοίχου Β (πίν. ΙΖα).

Ἐσώθησαν τὰ ὀστᾶ τῶν ποδῶν ἐνηλίκου ἀτόμου, μετὰξὺ δὲ αὐτῶν εὐρέθησαν τὰ κάτωθι ἄγγεα:

1) Ποτήριον μὲ σφαιρικὴν κοιλίαν περίπου καὶ εὐρὺ χεῖλος ἀνοιγόμενον πρὸς τὰ ἔξω, κάτω δὲ καταλήγον κωνικῶς εἰς βραχὺν πόδα (πίν. ΙΗδ₁).

Μικρὰ βάσις εἰς σχῆμα τροχίλου κοίλη κάτωθεν. Τὸ περίγραμμα διαγράφει ἐνιαίαν γραμμὴν ἀπὸ τοῦ χεῖλους μέχρι τῆς βάσεως. Σφίζει τὴν ἐτέραν τῶν λαβῶν ἔχουσαν τὰς προσφύσεις κατὰ τὸ ὀριζόντιον τὰ δὲ σκέλη ἀρχικῶς μὲν ἀνοιγόμενα καὶ φερόμενα πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἔξω κατόπιν δὲ ἀποτόμως καμπτόμενα πρὸς τὰ ἄνω

καὶ ἔσω, οὕτως ὥστε ἡ σφενδόνη φέρεται πλησιέστατα τοῦ τοιχώματος τοῦ ἄγγείου.

Τὸ ἄγγειον εἶναι ὄλον μελαμβαφές. Φέρει μετὰξὺ τῶν λαβῶν ἐγγάρακτον κατὰ τὸ ὀριζόντιον κυματοειδῆ γραμμὴν, ἐξ ἧς ἐκκινουῦν ἐγγάρακτοι ὠσαύτως μίσχοι, ἐξ εἰς ἐκάστην πλευράν, ἀνὰ τρεῖς ἄνω καὶ κάτω τῆς κυματοειδοῦς.

Εἰς τὸ ἄκρον ἐκάστου τῶν μίσχων διὰ παχείας λευκῆς ἀλοιφῆς ἀπεδόθη ἀνὰ ἓν φύλλον κισσοῦ.

Ἔψος 0.22 μ., διάμετρος χείλους 0.10 μ., διάμετρος βάσεως 0.043 μ.

2) Ὅμοιον, συγκεκολλημένον ἐκ τεμαχίων, πλήρες (πίν. ΙΗδ₂).

Μετὰξὺ τῶν λαβῶν ἐγγάρακτος ὀριζοντία γραμμὴ εἰς ἀμφοτέρας τὰς ὀψεις, ἐκατέρωθεν τῆς ὁποίας ἀνὰ ὃ λογχοειδῆ φύλλα ὠσαύτως δι' ἐγγαράκτου γραμμῆς ἀποδιδόμενα (κλάδοι ἐλαίας).

Τὸ μέλαν βερνίκιον κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τμήμα τοῦ ἔξω μετέπεσεν εἰς ἐρυθρὸν ἐξ αἰτίας πιθανώτατα τῶν συνθηκῶν ὀπτήσεως.

Ἔψος 0.181 μ. Διάμετρος χειλέων 0.113 μ. Διάμετρος βάσεως 0.055 μ.

3) Τμήμα λαβῆς κανθάρου μελαμβαφοῦς.

Τάφος III. Ὅμοιας κατασκευῆς μὲ κατεύθυνσιν Α.-Δ. κατεστραμμένος κατὰ τὸ Δ. τμήμα ὑπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ τοίχου Α.

Ἰχνη μόνον ὀστῶν εὐρέθησαν καὶ οὐδὲν κτερισμα.

Μῆκος σωζόμενον 0.65 μ. Πλάτος 0.35 μ.

Τάφος IV. Ὅμοιας κατασκευῆς. Κατεύθυνσις περίπου Α.-Δ.

Καταστραφεῖς ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ τάφου Ι0 μῆκος 1.30 μ., πλάτος 0.50 μ.

Εὐρέθησαν ἐντὸς αὐτοῦ ὀστᾶ τινα διαλελυμένα καὶ εἰδώλιον (πίν. ΙΖβ καὶ ΙΘα) ἀρίστης τέχνης παριστῶν γυναικίαν μορφήν καθημένην ἐπὶ βράχου, τὴν κεφαλὴν μὲν ἔχουσαν πρὸς τὰ ἔμπροσθ καὶ ἀριστερὰ ὀρθίαν, τὸν κορμὸν πρὸς τὰ ἔμπροσθ καὶ ἐλαφρῶς ἀριστερά, τοὺς δὲ πόδας πρὸς τὰ ἀριστερά, τὸν μὲν δεξιὸν τούτων πλέον τεταμένον, τὸν δὲ ἀριστερὸν κεκαμμένον φέροντα τὴν κνήμην κατακόρυφον.

Ἡ δεξιὰ χεὶρ, φερομένη κατακορυφῶς, στήριζται ἐπὶ τοῦ βράχου, ἡ δὲ ἀριστερὰ, μὴ ἐφα-

πομένη του κορμού, φέρεται πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ ἔξω καὶ ἐκράτει στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ μηροῦ κέρασ Ἀμαλθείας εὐρεθὲν παρ' αὐτῆ.

Ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ ἀριστερὰ χεὶρ ἦσαν εἰργασμένα εἰς ἰδιαίτερα τεμάχια καὶ εὐρέθησαν ἀποκεκολλημένα.

Ἡ κόμη φέρεται πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ συγκεντροῦται κατὰ τὸ ὀπίσθιον μέρος τοῦ κρανίου. Ἡ μορφὴ φορεῖ μακρὸν ἰωνικὸν χιτῶνα ἀποδιδόμενον διὰ μακρῶν λεπτοτάτων πτυχώσεων, κατὰ τὸ κάτω μέρος δὲ τοῦ σώματος ἀπὸ τῶν γοφῶν καλύπτον καὶ τοὺς πόδας μέγα ἱμάτιον ἐξ ἀδροτέρου ὑφάσματος, δεδεμένον εἰς κόμβον πρὸ τοῦ κατωτέρου μέρους τῆς κοιλίας· πρόκειται ἀσφαλῶς περὶ θεότητός τινος.

Μέγιστον ἴψος 0.151 μ.

Τάφος V. Ὁμοίως κατασκευῆς μὲ κατεύθυνσιν Α.-Δ.· μῆκος μέγιστον 1.20 μ., πλάτος μέγιστον 0.50 μ.

Ἐλάχιστά τινα ἴχνη ὀστέων εὐρέθησαν καὶ οὐδὲν κτέρισμα.

Τάφος VI. Ὁμοίως κατασκευῆς μὲ κατεύθυνσιν Α.-Δ.· κατεστραμμένος κατὰ τὸ δυτικόν. Μῆκος σωζόμενον 0.80 μ., πλάτος 0.35 μ.

Πλὴν ἐλαχίστων τινῶν ὀστέων εὐρέθησαν τὰ κάτωθι κτερίσματα:

1. Κανθαρίσκος μελαμβαφῆς. Ὁ κορμὸς καὶ τὸ χεῖλος τυπικῶς, ὁ πούς κωνικός, ἀβαφῆς κάτω. Αἱ λαβαὶ ἀπὸ τῆς ἐνώσεως τοῦ κορμοῦ πρὸς τὸ χεῖλος, κοῖλαι ἀρχικῶς μέχρι τοῦ ἴψους τοῦ στομίου κατόπιν κανονικῶς φερόμεναι.

Ἐξωτερικῶς παρὰ τὸ χεῖλος διὰ λευκῆς ἀλοιφῆς μικραὶ κάθετοι ἀμελεῖς παχεῖαι γραμμαὶ (πίν. ΙΘδ₄).

Ἔψος μέχρι τοῦ στομίου 0.06 μ., μέγιστον (λαβαὶ) 0.075 μ., διάμετρος χείλους 0.061 μ., διάμετρος βάσεως 0.038 μ.

2. Κοτυλίσκη συγκεκολλημένη καὶ ἔλλιπῆς κατὰ μικρὸν τμήμα τοῦ χείλους, ἐκ πηλοῦ ἐρυθροκιτρίνου, ἔχουσα χαμηλότατον κυλινδρικὸν πόδα (πίν. ΙΘδ₁).

Ἐσωτερικῶς βεβαμμένη διὰ καστανευθροῦ. Ἐξωτερικῶς φέρει κιτρινόλευκον ἐπίχρισμα, ἐφ' οὗ κόσμησις ὡς ἐξῆς:

Κατὰ τὴν ζώνην τῶν λαβῶν κάτωθι τοῦ χείλους πυκνῶς τοποθετημένα κατακόρυφα ἀμελῆ «ρόπαλα» διὰ μέλανος. Κάτωθεν αὐτῶν καστα-

νευθρος περιφερῆς γραμμῆ. Κατόπιν ἐρυθρὰ περιφερῆς ζώνη. Τὸ κατώτατον τοῦ κορμοῦ διὰ μέλανος χωρίζεται τῆς ἐρυθρᾶς ζώνης διὰ περιφερικῆς γραμμῆς, ἐρυθρομέλανος χρώματος.

Τὸ πλεῖστον τοῦ ποδὸς ἀβαφές. Αἱ λαβαὶ ἔχουν βαφῆ μέλαινα πλὴν τῶν προσφύσεων.

Ἔψος: 0.042 μ. Διάμετρος χείλους: 0.06 μ.

3. Ὁμοίως ἔλλιπῆς κατὰ μέγα μέρος τοῦ κορμοῦ καὶ τὴν ἐτέραν λαβὴν μὲ ἐλαφρῶς κωνικὸν τὸν πόδα μὲ ὁμοίαν κόσμησιν διαφέρουσαν κατὰ τὸ ὅτι κάτωθεν τῶν ροπαλῶν καὶ ἄνωθεν τῆς ἐρυθρᾶς ζώνης παρεμβάλλεται στενὴ ζώνη καὶ κάτωθεν αὐτῆς γραμμὴ μέλαινα καὶ ἡ ὄψις τοῦ ποδὸς εἶναι βεβαμμένη διὰ μέλανος ὡσαύτως (πίν. ΙΘδ₃).

Ἡ ἐπιτυχεσττέρα ὄπτησις εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν καθαρωτέραν ἐντύπωσιν τῆς πολυχρωμίας. Ἔψος 0.05 μ. Διάμετρος χείλους 0.067 μ.

4. Ὁμοίως ἀκεραία μελαμβαφῆς ἔσω, μὲ κιτρινόλευκον ἐπίχρισμα ἔξω. Κατὰ τὴν ζώνην τῶν λαβῶν πυκνῶς τεθλασμένη γραμμὴ διὰ μέλανος ἀποπεσόντος τὸ πλεῖστον. Κάτωθεν αὐτοῦ καστανευθρος ζώνη. Τὸ κάτω διὰ μέλανος χωριζόμενον τῆς ἐρυθρᾶς ζώνης διὰ μέλανος περιφερικοῦ γραμμῆς (πίν. ΙΘδ₂). Ἔψος 0.03 μ. Διάμετρος χείλους 0.044 μ.

Τάφος VII. Ἀπλοῦς λάκκος μὲ κατεύθυνσιν ΑΒΑ.-ΔΝΔ. ἐντὸς τοῦ χώματος, κατεστραμμένος κατὰ τὸ ἔτερον τῶν ἄκρων ὑπὸ τοῦ τάφου XVII.

Μῆκος σωζόμενον 2.20, πλάτος μέγιστον 0.70 μ.

Ἐσώζετο ὁ σκελετὸς ἐνηλίκου ἀνθρώπου ἐκτάδην ὑπίως. Τὸ ἀπὸ τῶν γονάτων καὶ κάτω μέρος ἔλλειπει. Ἡ κεφαλὴ πρὸς ΑΒΑ.

Οὐδὲν κτέρισμα περιεῖχε.

Τάφος VIII. Κεραμοσκεπῆς ὡς οἱ τάφοι I, II κλπ. μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι ἐκάστη τῶν μακρῶν πλευρῶν μορφοῦται διὰ 2 τεμαχίων στρωτήρων λακωνικοῦ τύπου καὶ οὐχὶ ἐνιαία ὡς οἱ μέχρι τοῦδε ἐξετασθέντες καλυβίται.

Διεύθυνσις περίπου ΑΔ. μῆκος 1.30 μ. πλάτος 0.40 μ.

Ἐλάχιστα ἴχνη ὀστέων εὐρέθησαν ἐντὸς αὐτοῦ καὶ τὰ κάτωθι κτερίσματα:

1, 2. Μικραὶ δακρυδόχοι μὲ ἱκανῶς σφαιρι-

κὴν κοιλίαν πρακτικῶς ἀκέραιοι. Ὑψος 0.085 καὶ 0.09 μ.

3. Ἐφθαρμένη καὶ συγκεκολλημένη ἐκ τεμαχίων κεφαλὴ εἰδωλίου (πίν. ΙΗγ₃). Ἡ κόμη, ἱκανῶς ὑψηλὴ ἄνωθεν τοῦ μετώπου, ἐξέχει κατὰ τὰς παρειὰς καὶ δὲν κατέρχεται μέχρι τοῦ ὤμου.

Φέρει εἶδος ὑψηλοῦ διαδήματος ἢ ἴσως τοὺς βοστρύχους περιτετυλιγμένους ἐν εἴδει διαδήματος. Μέγιστον ὕψος 0.087.

4. Εἰδῶλιον καθημένης ἐπὶ θρόνου γυναικὸς ἐκ πηλοῦ ἐρυθρωποῦ. Ἀκέραιον (πίν. ΙΗγ₂).

Ἡ κόμη δηλοῦται κατὰ τὸ μέτωπον, ὑπερδ' αὐτὴν πόλος συνδυαζόμενος πρὸς καλύπτραν (;) κατερχομένην ἐκ τῶν πλαγίων πρὸς τοὺς ὄμους. Αἱ χεῖρες ἐπὶ τῶν γονάτων.

Μακρὸν ἔνδυμα καλύπτει ὅλην τὴν μορφὴν. Μέγιστον ὕψος 0.092.

5. Εἰδῶλιον γυμνοῦ παιδὸς καθημένου ἐπὶ βράχου, ἱκανῶς ἐφθαρμένον, ἐκ πηλοῦ τεφροῦ μὲ ἐπίχρσιμα ὑπόλευκον καὶ ἴχνη χρώματος ἐρυθρωποῦ. Ἡ κεφαλὴ συγκεκολλημένη.

Ὁ δεξιὸς βραχίον ἐλλείπει. Ἡ ἀριστερὰ χεὶρ φέρεται ἐπὶ τοῦ βράχου παρὰ τὸν μηρόν, τυλίσσεται δὲ ἐπ' αὐτῆς ἔνδυμα ἀπλούμενον ἐν μέρει καὶ ἐπὶ τοῦ βράχου.

Ἡ δεξιὰ χεὶρ ἀπτεται τοῦ δεξιοῦ μηροῦ.

Μεταξὺ τῶν ὀλίγων διεστώτων ποδῶν τοῦ παιδὸς εἰκνίζονται πρᾶγμα τι ἀδιάγνωστον. Ἴσως πρόκειται περὶ κυναρίου, φέροντος τὴν κεφαλὴν μεταξὺ τῶν γονάτων τοῦ παιδὸς. Ὑψος 0.084 μ.

6, 7, 8. Τρία ἀθύσματα ἐν εἴδει μικρογραφιῶν προσωπείων τύπων τῆς νέας κωμωδίας, κοῦλα ἔσωθεν μετ' ἀνοικτῶν τῶν στομάτων. Τοῦ ἐνὸς ἐλλείπει τμήμα τῆς κόμης, τὸ πλεῖστον τοῦ μετώπου, τὸ πλεῖστον τῆς ρινὸς καὶ ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς (πίν. ΙΘγ₂).

Τοῦ ἑτέρου τὸ πλεῖστον τοῦ μετώπου μετὰ τοῦ πλεῖστου ἐξάρματός τινος περιστέφοντος τοῦτο καὶ ὁ ἀριστερὸς ὀφθαλμὸς (πίν. ΙΘγ₁). Τὸ τρίτον εἶναι ἀκέραιον πλὴν μικρῶν τινῶν ἀποκρούσεων κατὰ τὴν ρίνα καὶ τὸ ἄνω χεῖλος (πίν. ΙΘβ).

Ἐκ τῶν ἀρίστων σφριζομένων δειγμάτων ἐκ παραστάσεων τύπων τῆς νέας κωμωδίας καθ' ὅσον γνωρίζει ὁ ὑπογράφων.

Ὑψος προσώπου 0.05, 0.04, 0.55. μ.

Τάφος ΙΧ. Ὅμοιος πρὸς τὸν προηγούμενον, κεραμοσκεπής. Κατεύθυνσις Β. - Ν. Μῆκος 1.20, πλάτος μέγιστον 0.40.

Ἴχνη τινὰ ὀστέων εὐρέθησαν καὶ οὐδὲν κτερίσμα.

Τάφος Χ. Κεραμοσκεπής, ὁμοιος πρὸς τοὺς Ι, ΙΙ κλπ. Κατεύθυνσις ΔΒΔ. - ΑΝ.

Κατέστρεψεν ἐν μέρει τὸν τάφον ΙV. Μῆκος 1.20, πλάτος 0.40. Ἐντὸς αὐτοῦ εὐρέθησαν τὰ κάτωθι κτερίσματα :

1. Κανθαρίσκος μελαμβαφῆς ἑλλιπῆς κατὰ τὴν μίαν τῶν λαβῶν ὀλόκληρον καὶ κατὰ τὸ ἄνω τμήμα τῆς ἑτέρας, ὡς καὶ κατὰ τμήματα τοῦ λαιμοῦ.

Καταχρηστικῶς τοῦ ἀποδίδομεν τὸ ὄνομα, καθ' ὅτι τὸ κύριον χαρακτηριστικόν, τοῦτ' ἔστιν αἱ ὑψούμεναι λαβαί, δὲν ἐμφανίζεται.

Ἡ κάτω πρόσφυσις τῶν λαβῶν εὐρίσκεται πρᾶγματι ἐπὶ τῆς ὀξείας ἐνώσεως τοῦ λαιμοῦ πρὸς τὴν κοιλίαν, ἢ ἄνω ὁμοῦς πρόσφυσις εὐρίσκεται ὀλίγον κάτωθι τοῦ χεῖλους.

Ὡς φαίνεται δέ, τὸ ἄνω ἡμισυ τῶν λαβῶν ἐπλησίαζε πρὸς τὸ ὀριζόντιον.

Δὲν ἐμφανίζεται πούς, ἀλλὰ κωνικὴ βάση.

Ὑψος 0.09 μ. Διάμετρος στομίου 0.105 μ. Διάμετρος βάσεως 0.039 μ.

Τάφος ΧΙ. Κεραμοσκεπής ὁμοιος πρὸς τοὺς προηγούμενους μὲ κατεύθυνσιν Α. - Δ., μῆκος 0.95, πλάτος 0.30 μ.

Ἴχνη τινὰ ὀστέων εὐρέθησαν καὶ οὐδὲν κτερίσμα.

Τάφος ΧΙΙ (πίν. ΙΓβ). Κιβωτιόσχημος. Αἱ πλευραὶ τοῦ ἦσαν ἐκτισμέναι διὰ πωρίνων πλακῶν. Αἱ μὲν τῶν στενῶν πλευρῶν διὰ μιᾶς πλακὸς ἑκάστη, ἢ δὲ ἑτέρα τῶν μακρῶν διὰ δύο πλακῶν.

Ἐκ τῆς ἄλλης ἐκ τῶν μακρῶν πλευρῶν ἐσώθη μία πλάξ καὶ ὑπῆρχον, ὡς φαίνεται, ἕτερα δύο, αἱ ὁποῖαι εἶχον καταστραφῆ κατὰ τὰς ἐκσκαφὰς τὰς γενομένας ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ οἰκοπέδου, αἵτινες καὶ ὠδήγησαν εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐρεῦνης.

Ἐκ τῶν καλυπτηρίων πλακῶν τοῦ τάφου εὐρέθη μία ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν στενῶν πλευρῶν.

Ὁ τάφος ἔχει κατεύθυνσιν ΒΑ. - ΝΔ. Μῆκος 2.10 μ., πλάτος 0.95 μ.

Αί δι' ὧν ἐκτίσθη πλάκες παρουσιάζουν πλάτος ἐκ 0.025 καὶ 0.018 μ. Τὰ ἐντὸς αὐτοῦ χώματα εὐρέθησαν τετραγαγμένα ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀναφερθεισῶν ἐργασιῶν.

Οὐδὲν ὁσοῦν ἢ κτέρισμα εὐρέθη ἐντὸς αὐτοῦ.

Τύπος XIII. Κεραμοσκεπὴς ὁμοιος πρὸς τοὺς I, II κλπ.

Ἡδράζετο ἐν μέρει ἐπὶ τῆς καλυπτηρίου πλακὸς τοῦ προηγούμενου.

Ἔχει κατεύθυνσιν Α. - Δ., μῆκος 0.80, πλάτος 0.40 μ. Οὐδὲν κτέρισμα παρατηρήθη.

Τύπος XIV. Κεραμοσκεπὴς ὁμοιος πρὸς τὸν 8, μέγας μὲ κατεύθυνσιν ΒΑ. - ΝΑ., μῆκος 2.10, πλάτος μέγιστον 0.70 μ. Ἐντὸς αὐτοῦ εὐρέθησαν ὑπολείμματα τοῦ σκελετοῦ ἔχοντος τὴν κεφαλὴν πρὸς ΒΑ. Πέριξ τοῦ τάφου εὐρέθησαν τοποθετημένα εἰς διάφορα σημεῖα τὰ κάτωθι κτερίσματα :

1. Οἰνοχοΐσκη ἀκεραία. Κορμὸς κωνικός, ἐλαφρῶς κυρτὸς ἐνοῦται πρὸς τὸν ὄμον γωνιῶδῶς. Τὸ ἄνω πλεόν καμπύλον. Λαιμὸς χαμηλὸς ἀνοικτὸς κυλινδρικός ἄνευ διαμορφωμένου χείλους. Λαβὴ ταινιωτὴ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ μέχρι σημείου ὀλίγον ἄνω τῆς γωνιῶδους ἐνώσεως τοῦ κορμοῦ πρὸς τὸν ὄμον, ὀλίγον ὑπερυψωμένη καὶ ἱκανῶς μακρὰν φερομένη.

Ἄνευ διαμορφωμένης βάσεως. Πηλὸς ἐρυθρῶς, ἐπίχρισμα καστανέρυθρον τὸ πλεῖστον ἐξαλειφθέν· ἐκάλυπτε τὸ ὄλον πλὴν τοῦ κάτω τῆς κοιλίας καὶ τοῦ πυθμένου (πίν. Κα₂).

Ἔψος ἄνευ λαβῆς 0.055 μ., μετὰ λαβῆς 0.06 μ. Μεγίστη διάμετρος 0.068 μ. Διάμετρος στομίου 0.045 μ.

2. Οἰνοχοΐσκη συγκεκολλημένη καὶ ἐλλιπὴς κατὰ τινὰ τμήματα τοῦ κορμοῦ καὶ τμήμα τοῦ λαιμοῦ. Κορμὸς σφαιρικός ὀλίγον πεπλατυσμένος μὲ τὴν μεγίστην διάμετρον ὀλίγον ἄνω τοῦ μέσου ὕψους (πίν. Κα₁).

Ὁμαλὴ μετάβασις εἰς τὸν εὐρὸν πολὺ χαμηλὸν λαιμὸν ἄνευ διαμορφωμένου χείλους. Ἐπίπεδος πυθμὴν, λαβὴ ταινιωτὴ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ μέχρι σημείου τοῦ κορμοῦ ὀλίγον ἄνω τῆς μεγίστης διαμέτρου, ὑπερυψωμένη. Πηλὸς ἐρυθρότερος.

Ἐπίχρισμα καστανὸν κακῶς διατηρούμενον. Ἔψος ἄνευ λαβῆς 0.054 μ., μετὰ λαβῆς 0.064 μ.

Μεγίστη διάμετρος 0.073 μ., διάμετρος στομίου 0.053 μ.

3. Λακρυδόχος ἐκ πηλοῦ ἐρυθρωποῦ κατὰ τὸν πυρῆνα, τεφροῦ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ἐλλιπὴς τὸν λαιμὸν. Ἔψος σφζόμενον 0.134 μ.

4. Ὁμοία ἰδιαίτερος κακότεχνος. Ἄρτια. Ὁ πούς συγκεκολλημένος. Ἔψος 0.145 μ.

5. Ὁμοία κακότεχνος, συγκεκολλημένη κατὰ τὸν λαιμὸν. Ἔψος 0.148 μ.

6. Ὁμοία ἐλλιπὴς κατὰ τμήμα τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χείλους. Πηλὸς τεφρὸς σκοτεινός.

Ἐπιφάνεια τεφρόφαιος. Δύο λευκάζουσαι περιφερεῖς γραμμαὶ κατὰ τὴν κοιλίαν καὶ μία κατὰ τὸ μέσον τοῦ λαιμοῦ. Ἔψος 0.185 μ.

7. Ὁμοία μεγαλυτέρα, συγκεκολλημένη καὶ ἐλλιπὴς κατὰ τμήματα τῆς κοιλίας καὶ τμήμα τῆς βάσεως. Πηλὸς τεφρὸς, ἀνοικτότερος κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν. Τρεῖς λευκάζουσαι περιφερεῖς γραμμαί, κατὰ τὸ μέσον τοῦ λαιμοῦ, κατὰ τὸν ὄμον καὶ κατὰ τὸ μέσον τῆς κοιλίας. Ἔψος 0.267 μ.

8. Τὸ ἄνω τοῦ λαιμοῦ μετὰ μέρους τοῦ χείλους ὁμοίως οἰνοχόης.

9. Λύχνος μονόμυξος, σῶμα κωνικῶς ἀνεστραμμένον, εὐρεῖα ὀπὴ κατὰ τὸ κάλυμμα.

Πηλὸς ἐρυθρῶς. Ἐπίχρισμα ἐρυθρόν. Ἔψος 0.032 μ., διάμετρος κορμοῦ 0.056 μ., μῆκος μέγιστον 0.083 μ., διάμετρος χείλους 0.053 μ., διάμετρος ὀπῆς 0.016 μ. (πίν. Κβ₁).

10. Τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ κορμοῦ πυξίδος. Κορμὸς εἰς σχῆμα φιάλης, χαμηλὸς δισκοειδὴς πούς φέρων κάτω περιφερῆ αὐλακα διαμορφούσαν τὸ ἄκρον του εἰς δακτύλιον. Χεῖλος κάθετος. Σφῆζει μίαν πρόσφυσιν τῶν δύο λαβῶν μετ' ἀνακαμπτομένων ἐλαφρῶς ἄκρων, κατὰ τὸ ὑψηλότερον τοῦ κορμοῦ. Πηλὸς ὑποκίτρινος. Ἔψος 0.035 μ. Μεγίστη σφζομένη χορδὴ 0.105 μ.

11. Ὁμοία πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 1 οἰνοχοΐσκη, τῆς ὁποίας ἢ κακὴ κατάστασις δὲν ἐπέτρεψε τὴν συγκόλλησιν.

12. Ἐντὸς τοῦ τάφου : Ἄγγειον ὁμοιον τῷ XIV 2 ἐλλιπὴς κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ λαιμοῦ καὶ μέγα τῆς κοιλίας. Πηλὸς ἐρυθρῶς, ἐπίχρισμα ἐρυθρόν κακῶς διατηρούμενον. Ἔψος ἄνευ λαβῆς 0.065 μ. μετὰ λαβῆς 0.078 μ.

13. Λύχνος ὁμοίου σχήματος πρὸς τὸν XIV 8. Πηλὸς φαιός, ἐπίχρισμα καστανέρυθρον ἀποπε-

σὸν τὸ πλεῖστον. Ὑψος 0.031 μ., διάμετρος κορμοῦ 0.062 μ., μέγιστον μῆκος 0.94 μ. Διάμετρος χεῖλους 0.04 μ. Διάμετρος ὀπῆς 0.019 μ. (πίν. Κβ₃).

14. Δακρυδόχη μικρὰ μετὰ βραχέος ποδός, ἔλλιπης κατὰ τμήμα τῆς βάσεως. Πηλὸς τεφρός. Ὑψος 0.087 μ. (πίν. Κβ₂).

Τάφος XV (πίν. ΙϚβ). Κιβωτιόσχημος μέγας τάφος μὲ κατεύθυνσιν Α.-Δ. περίπου. Εὐρέθῃ ἀκάλυπτος. Αἱ στεναὶ πλευραὶ μορφοῦνται διὰ μιᾶς μεγάλης πωρίνης πλακὸς ἑκάστη, αἱ δὲ μακρὰ διὰ δύο. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῆς ἀνατολικῆς στενῆς πλευρᾶς καὶ τῶν δύο προσκειμένων πλακῶν εἶχον καλυφθῆ διὰ στρώσεως κεράμων ἐπὶ σκοπῶ νὰ διαμορφωθῆ ἐπιφάνεια εἰς τὸ αὐτὸ ἕψος πρὸς τὴν διαμορφωμένην ὑπὸ τῶν λοιπῶν πλακῶν.

Τοῦτο ὑποδεικνύει ὅτι τὸ κάλυμμα τοῦ τάφου θὰ ἦτο ἐνιαῖον. Ὁ τάφος ἔχει μῆκος 2.70 μ. καὶ πλάτος 1.20 μ. Ἡ μέγιστη τῶν πλακῶν ἔχει μῆκος 1.70 μ., τὸ δὲ πλάτος τούτων κυμαίνεται μεταξὺ 0.55 καὶ 0.65 μ. Ὁ τάφος εὐρέθῃ πλήρης χωμάτων ὡς εἰκός.

Ἐντὸς αὐτοῦ εὐρέθησαν ὀστᾶ πλειόνων τοῦ ἐνὸς σκελετῶν συσσωρευμένα κατὰ τὰ ἄκρα καὶ τὰ κάτωθι κτερίσματα :

1. Οἰνοχόη μετὰ κυκλικοῦ στομίου ἐκ πηλοῦ ἐρυθροποῦ, ἀβαφῆς, συγκεκολλημένη καὶ ἔλλιπης κατὰ τμήματά τινα τῆς κοιλίας. Ἡ κοιλία ἔχει σχῆμα σφαιρικὸν συμπεπιεσμένον. Ὁ λαιμὸς εἶναι ὑψηλὸς μὲ κατατομὴν κυρτὴν στενούμενος ἄνω, τὸ δὲ στόμιον κωνικὸν ἀνεστραμμένον. Ἡ βάση χαμηλὴ κυλινδρική. Ἡ λαβὴ ἔχει τὴν κάτω πρόσφυσιν κατὰ τὸ μέσον τοῦ ὄμου, φέρεται ἐκεῖθεν καθέτως, φθάνει ἄνω τοῦ μέσου τοῦ ἕψους τοῦ λαιμοῦ καὶ ἐκεῖθεν καμπυλωμένη φέρεται μέχρι τῆς ἐνώσεως τοῦ λαιμοῦ πρὸς τὸν ὄμον.

Τὸ τελευταῖον τμήμα αὐτῆς ἐφάπτεται συνενούμενον πρὸς τὸν λαιμὸν κατὰ τὸ ἐν τρίτον τοῦ ἕψους αὐτοῦ. Ἡ λαβὴ ἔχει τομὴν περίπου παχεῖαν ταινωτὴν μετ' αὔλακος κατὰ τὴν ῥάχιν. Ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ παρὰ τὸ σημεῖον ἐπαφῆς τῆς λαβῆς πρὸς τοῦτο ἀνὰ εἰς πλαστικὸς «ὀφθαλμός», ἐκατέρωθεν αὐτοῦ τοῦ σημείου.

Κόσμησις ἐμπίεστος ἐπὶ τοῦ ὄμου. Αἴλλαξ περιφερῆς ὑψηλότερον τῆς κάτω προσφύσεως

τῆς λαβῆς, ὑπὲρ αὐτὴν σειρὰ στιγμῶν. Κάτωθεν τῆς αὔλακος λοξαὶ αὔλακες ἀπ' αὐτῆς μέχρι σημείου ὑψηλότερον ὀλίγον τῆς μεγίστης διαμέτρου. Εὐθὺς δὲ ὑπὸ ταύτας σειρὰ στιγμῶν (πίν. Κγ).

Ὑψος 0.16 μ. Μέγιστη διάμετρος 0.14 μ.

2. Ὑάλινον ἀγγεῖον ὑψίλαιμον μὲ ἡμισφαιρικὴν κοιλίαν ἔχον τὴν μέγιστην διάμετρον παρὰ τὸν πυθμένα. Ὑψος 0.108 μ., ἕψος λαιμοῦ 0.055 μ., μέγιστη διάμετρος 0.077 μ. συγκεκολλημένον καὶ λίαν ἔλλιπές κατὰ τμήματα τῆς κοιλίας (πίν. Κδ).

Τάφος XVI. Κεραμοσκεπῆς ὁμοίας κατασκευῆς πρὸς τὸν I, II κλπ. μὲ κατεύθυνσιν Α.-Δ. Μῆκος 0.90 μ., πλάτος 0.30 μ.

Ἐντὸς αὐτοῦ εὐρέθησαν ἕχνη ὀστῶν καὶ μία λάγννος συγκεκολληθεῖσα ἐκ τεμαχίων, τυπικοῦ σχήματος μὲ σφαιρικὴν κοιλίαν, ὑψηλὸν λαιμὸν, χαμηλὴν δακτυλιωτὴν βᾶσιν καὶ ταινωτὴν λαβὴν. Πηλὸς ὠχρός, λευκὸν ἐπίχρισμα καὶ ἐπ' αὐτοῦ κόσμησις δι' ἐρυθρομέλανος : Ταινία κατὰ τὸ στόμιον καὶ κατὰ τὴν ἔνωσιν τοῦ λαιμοῦ πρὸς τὸν ὄμον.

Ἀπὸ τῆς ταινίας αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ὄμου εἰκονίζεται δεδεμένος εἰς πέντε σημεῖα δι' ἀπλῶν ταινιῶν ὁ τυπικὸς ἀνθοπλόκαμος. Ὀλίγον ἄνωθεν τῆς μεγίστης διαμέτρου καὶ κατὰ τὴν βᾶσιν ἀνὰ μία περιφερῆς ταινία (πίν. ΚΑα).

Ὑψος 0.235 μ., μέγιστη διάμετρος 0.156 μ.

Τάφος XVII. Κεραμοσκεπῆς ὁμοίος πρὸς τὸν VIII κλπ., σφῆζων ὅμως μόνον τὰς κεράμους τῆς ἐτέρας τῶν μακρῶν πλευρῶν.

Κατέστρεψε τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ τάφου VII καὶ τούτου ὅμως τὸ ἕτερον τῶν ἄκρων κατεστράφη ἀργότερον. Ἐχει κατεύθυνσιν Α.-Δ. καὶ μῆκος σφῆζόμενον 1.70 μ., πλάτος δὲ μέγιστον 0.65 μ. Ἐντὸς αὐτοῦ εὐρέθη σκελετὸς ἐνηλικίου ἐξηπλωμένου ὑπτίου ἐκτάδην, ἡ κεφαλὴ τοῦ ὀπίου ὄμου μετὰ τῶν ὀστῶν τῶν κλειδῶν συναπωλέσθη μετὰ τοῦ ἀνατολικοῦ ἄκρου τοῦ τάφου (πίν. ΚΑε).

Τάφος XVIII. Κεραμοσκεπῆς ὁμοίος πρὸς τὸν VIII κλπ. μὲ κατεύθυνσιν περίπου Β.-Ν. Μῆκος 1.70 μ., μέγιστον πλάτος 0.40 μ.

Ἐντὸς αὐτοῦ εὐρέθησαν ἕχνη ὀστῶν, διεκρί-

θησαν δὲ αἱ κνήμαι τοῦ σκελετοῦ κατὰ τὴν Ν. πλευρὰν τοῦ τάφου μεταξὺ αὐτῶν δέ :

1. Εἶδος κύλικος (πίν. ΚΑγ) ἐχούσης χαμηλὴν κυλινδρικήν βάσιν, ἀνοικτὴν κωνικήν κοιλίαν εὐθυγράμμου κατατομῆς καὶ χεῖλος ἱκανῶς ὑψηλόν, εὐθυγράμμου ὡσαύτως κατατομῆς καὶ κλῖνον ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω.

Σώζει μίαν τῶν δύο ποτὲ ὑπαρχουσῶν λαβῶν, ἣτις φέρει ὀριζοντίως τὰς προσφύσεις ἐπὶ τοῦ χεῖλους. Οἱ βραχίονες τῆς λαβῆς φέρονται ἀπομακρυνόμενοι καὶ ὑψούμενοι εὐθυγράμμως, ἡ δὲ σφενδόνη φέρεται εὐθυγράμμως ὀριζοντίως καὶ ὑψηλότερον τοῦ χεῖλους.

Ὁ πηλὸς εἶναι κατὰ τὸν πυρῆνα ἐρυθρῶς, κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν κίτρινος. Ἄπαν τὸ ἀγγεῖον πλὴν τῆς βάσεως καὶ τμημάτων τῆς κοιλίας καλύπτεται ὑπὸ ἐρυθροποῦ ἐπιχρίσματος μεταπεσόντος ἑνιαχοῦ ἐκ μέλανος κατὰ τὴν ὀπτησιν. Ὑψος ἀνευ λαβῆς 0.075 μ., μετὰ λαβῆς 0.096 μ. Διάμετρος χεῖλους 0.18 - 0.19 μ.

Τάφος XIX. Κεραμοσκεπὴς ὅμοιος πρὸς τὸν VIII κλπ. μὲ κατεύθυνσιν Α.-Δ. περίπου, μετρῶν μῆκος 1.50 μ. καὶ πλάτος μέγιστον 0.40 μ. Ἐντὸς αὐτοῦ ὀλίγα μὲν ἔχνη ὀστέων εὐρέθησαν οὐδὲν δὲ κτέρισμα. Ἀλλὰ ἔξωθεν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν ΝΔ. γωνίαν ἦτοι ἔξωθεν τοῦ μέσου τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ προσκειμένου τάφου XVIII εὐρέθη οἰνοχόη ἐκ πηλοῦ ὑπολευκού, ἀβαφῆς, ἑλλιπῆς κατὰ μέγα μέρος τῆς κοιλίας (πίν. ΚΑβ).

Ἡ κοιλία εἶναι σφαιρική, ὁ λαιμὸς μικρὸς καὶ στενὸς ἀνοιγόμενος κατὰ τὸ χεῖλος, ἡ βάσις ὑποτυπωδῶς διαμορφωμένη δακτυλιοειδῆς, ἡ δὲ λαβὴ μικρὰ φερομένη ἐπὶ τοῦ ὄμου καθέτως μὴ υπερβαίνουσα τὸ ἕψος τῶν χειλέων καὶ προσφυομένη κατὰ τὸ μέσον τοῦ ἕψους τοῦ λαιμοῦ.

Ὡς κόσμησιν φέρει ἐπὶ τοῦ ὄμου 9 περιφερεῖς αἰλακάς.

Ὑψος 0.174 μ. Μεγίστη διάμετρος 0.145 μ.

Οἱ τάφοι XX, XXI, XXII εἶναι πυραὶ κείμεναι ὀλίγον βαθύτερον τῶν κεραμοσκεπῶν τάφων κατὰ τὸ Β. μέρος τῆς ἀνασκαφῆς, κατέχουσαι ἑλλειψοειδεῖς ἐκτάσεις διαστάσεων, ἡ μὲν XX 2.50 × 1.20, ἡ δὲ XXI 2.20 × 1.00, ἡ δὲ XXII 2.00 × 0.80 μέτρων.

Δὲν εἶναι κἄν βέβαιον ὅτι ἐπρόκειτο περὶ

τάφων καθ' ὅτι τὰ χῶματα ἦσαν τετραγμένα ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ταφῶν καὶ τῶν σκαφῶν τοῦ ἰδιοκλήτου τοῦ οἰκοπέδου.

Ἐκ τῶν συλλεγέντων ὀστράκων συνεκολλήθη μόνον ἐκ τοῦ τάφου XXI σκύφος μελαμβαφῆς ἰσχυρῶς παραμορφωμένος ἐκ τῆς πυρᾶς, μὲ ὀριζοντίας λαβᾶς, ταπεινὴν βάσιν καὶ ἐλαφρῶς ἀπονεῦον χεῖλος στενότερον.

Ταινία κατὰ τὴν ζώνην τῶν λαβῶν εἶχε μείνει ἀβαφῆς (πίν. ΚΑδ). Μεγίστη διάμετρος κοιλίας 0.198 μ. Διάμετρος ποδῶς 0.078 μ.

Τὰ συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν περὶ τῶν διαφορῶν χρονολογικῶν φάσεων τοῦ χώρου, εἶναι τὰ κάτωθι¹ :

Ὁ ἀναλημματικὸς τοῖχος — δύναται νὰ ὀνομασθῆ καὶ περίβολος ἢ ἀπλῶς κρηπίς περιβόλου — Δ φαίνεται σύγχρονος πρὸς τοὺς τάφους XII καὶ XV ἢ τοῦλάχιστον πρὸς τὸν XV, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν δὲν εἶναι πολὺ πιθανὸν ἡ ἐπιμελὴς αὕτη κατασκευὴ νὰ ἐσκοπεῖ εἰς τὴν ἔξαρσιν τάφων μικρῶν, ὡς οἱ λοιποί, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ προσανατολισμὸς τῆς συμφωνεῖ πρὸς τὸν τοῦ τάφου XV. Δὲν ἀποκλείεται βεβαίως ἡ πιθανότης ὁ περίβολος νὰ εἶναι σύγχρονος πρὸς τὰς πυρᾶς XX, XXI καὶ XXII, οἱ δὲ τάφοι XII καὶ XV νὰ κατεσκευάσθησαν ὑστερότερον καὶ τὸ ὁμόλογον τοῦ προσανατολισμοῦ τοῦ τάφου XV νὰ ὀφείλεται, εἴτε εἰς σύμπτωσιν, εἴτε εἰς τὸ ὅτι ὁ περίβολος θὰ ἦτο εἰσέτι ὄρατος καὶ ἡ ὑπαρξίς του ἐλήφθη ὑπ' ὄμιν ὑπὸ τῶν κατασκευαστῶν τοῦ τάφου.

Νεώτερος ἀσφαλῶς τοῦ τάφου XII εἶναι ὁ τάφος XIII, ἐφ' ὅσον ἠνοίχθη ἀνωθεν τῆς καλυπτηρίου πλακὸς τούτου. Σύγχρονος τοῦ XIII φαίνεται ὁ τάφος XIV, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ὁμοιότητος τῆς κατασκευῆς ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὸ αὐτὸ βάθος.

Ὁ χρονολογικὸς συσχετισμὸς τῆς ομάδος τῶν πρὸς Βορρᾶν τάφων (I, II, III, IV, V, VI, X καὶ XI) πρὸς τὴν ομάδα τῶν πρὸς Νοτιοδυμᾶς (XVI, XVIII, XIX) καὶ τοὺς τάφους XIII καὶ XIV δύναται νὰ συναχθῆ ἐκ τῶν κτερισμάτων.

Ὅτι οἱ πρὸς Β. ἐκ τῶν ποτηρίων τοῦ τάφου II καὶ τοῦ ρυθμοῦ τοῦ εἰδωλίου τοῦ τά-

¹ Ἡ χρονολόγησις τῶν ἀγγείων ἐστηρίχθη κυρίως εἰς τὸν H. A. THOMPSON, *Hesperia* 1934, 429 - 38.

φου IV φαίνονται ἀνήκοντες εἰς τὸν πρόϊμον 3ον αἰ. ἐνῶ οἱ τῆς ΝΔ. ομάδος ἐκ τῶν ἀγγείων τῶν τάφων XVI καὶ XVIII εἰς τὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. ἤτοι ὀλίγον πρὸ τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Ρωμαίων.

Οἱ τάφοι XIII καὶ XIV, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ σχήματος τῶν λύχνων τοῦ τάφου XIV, εἶναι περίπου σύγχρονοι τῶν τῆς βορείου ομάδος. Σύγχρονος φαίνεται καὶ ὁ τάφος VIII. Παλαιότερος τούτων ὁ τάφος XII δύναται, νομίζω, νὰ χρονολογηθῇ εἰς τὸ τέλος τοῦ 4ου αἰ. π. Χ.

Οἱ τάφοι τῆς βορείου ομάδος φαίνονται σύγχρονοι μεταξύ των, ὡς συνάγεται ἐκ τῆς ὁμοιότητος τῆς κατασκευῆς, τοῦ ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὸ αὐτὸ βάθος, ἐκ τῆς χρονολογήσεως τῶν κτερισμάτων. Ὁ τάφος X βεβαίως εἶναι νεώτερος τοῦ VI, ἐφ' ὅσον τὸν κατέστρεψεν ἐν μέρει,

ἀλλὰ ἡ χρονολογικὴ των διαφορὰ δύναται κάλλιστα νὰ εἶναι διαφορὰ ὀλίγων ἐτῶν.

Τὴν χρονολογίαν τοῦ κτηρίου εἰς ὃ ἀνήκουν οἱ τοῖχοι Α καὶ Γ' δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν ἀλλὰ ὁ χρησιμοποιηθεὶς ἐν μέρει ὑπ' αὐτοῦ τοῖχος Β-ΒΙ εἶναι ὑστερώτερος ἀσφαλῶς τῶν τάφων τῆς βορείου ομάδος, μέρος τῶν ὁποίων κατέστρεψε.

Βεβαίως ἡ πόλις δὲν ἀνεκτίσθη μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν μέσων τοῦ 2ου αἰῶνος, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀδύνατος ἡ ὑπαρξίς μιᾶς ἀγροικίας ἢ καταλύματός τινος τῶν ἐλαχίστων ἐγκατασταθέντων πρὸς ἐκμετάλλευσιν τῆς χώρας Ἀθηναίων.

Οὐχ ἤττον εἶναι πιθανὸν ὅτι ἡ πρώτη φάσις τοῦ ἐν λόγῳ οἰκήματος ἀνήκει εἰς τοὺς πρὸ τῆς καταστροφῆς χρόνους ἢ δὲ ἀνοικοδόμησις εἰς τοὺς ἀκολουθήσαντας εὐθὺς μετὰ ταύτην.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΑΡΑΚΛΑΣ

α. Τὸ διὰ τῶν τοίχων Α, Β, Β1 καὶ Γ μορφούμενον κτήριον.

β. Οἱ τοῖχοι Α καὶ Β1 καὶ οἱ παρ' αὐτοὺς κεραμοσκεπεῖς τάφοι.

α. Τὰ δύο δάπεδα τοῦ πηγίου.

β. Αἱ δύο φάσεις τοῦ τοίχου Γ.

α. Ὁ τοῖχος Δ.

β. Οἱ ζιβοτόσχημοι τάφοι XII καὶ XV.

α. Ὁ τάφος ΙΙ.

β. Τὸ εἰδόλιον κατὰ χώραν.

α. Ειδώλιον ἐκ τοῦ τάφου Ι.

β. Ἀγγεῖα ἐκ τοῦ τάφου Ι.

γ. Εἰδώλια ἐκ τῶν τάφων Ι καὶ VIII.

δ. Ποτήρια ἐκ τοῦ τάφου ΙΙ.

α. Ειδώλιον ἐκ τοῦ τάφου IV.

β. Ἄθυρμα ἐκ τοῦ τάφου VIII.

γ. Ἄθυρματα ἐκ τοῦ τάφου VIII.

δ. Κοτυλίσσαι καὶ κανθαρίσκος ἐκ τοῦ τάφου VI.

α. Οίνοχοϊσκαί ἐκ τοῦ τάφου XIV.

β. Λύχνοι καί δακρυδόχος ἐκ τοῦ τάφου XIV.

γ. Οίνοχόη ἐκ τοῦ τάφου XV.

δ. *Υάλινον ἀγγεῖον ἐκ τοῦ τάφου XV.

α. Δάφνος ἐκ τοῦ τάφου XVI.

β. Οἰνοχόη ἐκ τοῦ τάφου XIX.

γ. Κύλιξ ἐκ τοῦ τάφου XVIII.

δ. Κεκαυμένον ἄγγειον ἐκ τῆς πυράς XXI.

ε. Ὁ τάφος XVII.